

Látható még a kastély faküllős fűrészze is

SZERSZÁMOK Lőcsöt sokan faragtak, szekérek csak a bognár – tudtuk meg a hagyományok őrzőitől

Ilyet ma már ritkán látni. Mármint olyan szalagfűrészrész, amit hajdani lovaszszekerek faküllős kerekeivel hajtának meg. Az érdeklődők néhány hét múlva a kiskabai kiskastély új múzeumban tekinthetik meg sok más érdekességgel együtt.

Palásti Péter

Hegedűs Pál, a város sokak által tisztelt helytörténésze rakta le annak a különleges kiállításnak az alapjait, melyre évek óta rácsodálkoznak a messziről érkező turisták épp úgy, mint a közelben élők. Az ő ötlete volt a tárlat további bővítése, s akadtak lelkes segítők. Kisbér választott vezetői épp úgy, mint a művelődési ház igazgatója, Puskás Teréz a munkatársaival együtt. De említést érdemel Meretei János is, aki ugyan nem alapítója, de már több mint tíz éve aktív tagja a honismereti körnek.

Tőle tudtuk meg, hogy a fotónkon is látható különleges munkagép tulajdonosa Lork István volt, akinek örökösei a legismertebb bognár-mester többi szerszámát is a helytörténeti múzeumnak ajándékozták. Ezekkel egykoron számos lovaszszékereit készítette el, de főleg a kerekeket, mert

azok megmunkálása volt a legbonyolultabb.

Lőcsöt a legtöbb gazda maga is tudott faragni, de vendégoldalt vagy kényelmes bakot már nem. Ezekhez többnyire a saját maga készítette gyalukat használta Lork-uram, melyekből ugyancsak többet tekinthetnek majd meg a látogatók hamarosan. Érdeemes lesz szemügyre venni a ma már muzeális darabnak számító faesztergát is, továbbá a vasak megmunkálásához használatos speciális eszközöket.

Ez utóbbiak közül egyelőre hiányzik még egy igazi kovács-üllő, de a közös célért munkálkodók bíznak benne, hogy akad még ilyen valamelyik kisbéri portán, s annak tulajdonosa felajánlja azt a helytörténeti múzeum számára, amelynek gyűjteménye szépen gyarapodik. Mi sem bizonyítja ezt jobban annál, hogy befejezés előtt áll egy hajdani varga régi műhelyének életre keltése is, ugyancsak eredeti szerszámokkal. Azok között van olyan Singer varrógép, amivel igazi bőrcsizmákat készítettek egykoron.

Puskás Teréztől, a Wass Albert Művelődési Központ vezetőjétől megtudtuk, hogy intézményi költségvetésükben ugyan egyetlen fillér sincs a helytörténeti múzeum bővítésére, fejlesztésére, ennek ellenére mindent megtesznek

Szabó Hédi, a művelődési központ munkatársa a lovaszszékér faküllős kerekeivel hajtott szalagfűrészrész mutatja

azért, hogy az eddiginél is vonzóbbá tegyék a város múltját híven bemutató értékeket.

Bár a kiskastély a téli hónapokban nem látogatható, biznak benne, hogy a tavaszi nyitásra minden a helyére kerül

az új kiállító terekben, s április 15-től október 31-ig vasárnap és hétfő kivételével, minden nap fogadhatják a látogatókat 10-16 óra között. Megerősítette azt is, hogy a korábbi gyakorlatnak megfelelően -

előzetes bejelentkezés alapján - a hétvégeken is biztosítják a bejutást a Kincsem Hotel vendégeinek épp úgy, mint azoknak a turistáknak, akik egyetlen éjszakát sem töltenek a városban.

Fűrőgép amerikai bombázó alkatrészéből

NEM CSAK lovaszszekerek fakerekeit használták régebben a szalagfűrészek meghajtásához, de sokkal meglepőbb tárgyakat is. Meretei János elmondta, hogy a bakonyi Fenyőfőn apósa, Renkő Károly olyat kezelt, amibe egy harckocsi láncvezető kerekeit építette be. Ez persze még a II. világháború végét követő első években történt, amikor sokan igyekeztek hasznosítani a legkülönbözőbb fegyverek és más haditechnikai eszközök roncsainak alkatrészeit. Akadt olyan férfiú akkoriban, aki egy amerikai bombázó keréktartóját is felhasználta saját kezűleg készített fűrőjéhez. Hasonlóként cselekedett Lork István is, aki például kerékagy-fűrőjéhez páncélautók ajtajából készített megfelelő célszerszámot, hogy azzal csinálja meg az acélperselyeket, amik könnyebbé tették a küllős fakerekek forgását. Am az életében mindvégig népszerű kisbéri bognár még a Széchenyi utcában közvetlen szomszédjaként működő kötélgyártónak, Mayer Károlynak is sokat segített, főleg a számára szükséges fa alkatrészek elkészítésével. Műhelyeik ma már nincsenek meg, csak néhány munkaeszközük. A tervek szerint valamennyi látható lesz a kiskastély szépen felújított melléképületében.